

Родина Сікорських: долі людей на тлі історії

Катерина КРАВЧУК

Історія та географія моєї сім'ї

не обмежуються Острогом.

Родина дерева сягає рівня кучиня Острозчини, Рівненщини, України. Є родичі в Канаді, Австралії, Польщі, Росії, Молдові. Це результат історичних подій, які охопили Україну в минулому столітті. Україна в різні періоди входила до складу різних держав. Мої предки боролися різну землю під час багатьох війн. Практично всі предки та їхні брати по мамині і батьковій лінії пройшли Другу світову війну. Один прадад (Омелук Степан) героїчно загинув 1944 р. в Лав-ві. Інший прадад (Кравчук Володимир) був учасником Фельдмаршківської війни (1939 – 1940 р-р.), помер від обстрілів. Прапрадад Петруков Михайло брав участь у Першій світовій війні.

Мій батько народився на планці Рівненщини в Зарічненському районі. Його мама з Дубенського району Рівненщини, батько з Віленщини. У цих регіонах України проживає більшість батькової родини.

Беззаперечно з містом Острогом пов'язана доля чотирьох поколінь по маминій лінії, які мали польське коріння. Мій прадад – Сікорський Михайло Іванович (1885 – 1947) та прабабуся Антонівна Іванівна Шахрей-Сікорська (1888 – 1950) народилися в Острозі. Знаєш, як звали їхніх батьків (мої прапрапрадід, прапрабабуся): Луїс, Іван Сікорські, Іван Шахрей, Євген Фрунцевич. Проживали до війни на Новому місті. На жаль, довоєнний будинок не зберігся. Багато цікавого пройквісоване та втрачене життя в Острозі переживало моя бабуся Райса (1904 – 2002). Одна з таких розповідей про мою двоюрідного діда Івана Сікорського (1911 – 1996).

Сікорський Іван Михайлович

Бабуся Райс мала двох сестер Марію і Тетяну та двох братів – Івана й Михайлу. У родині панувало толерантне ставлення як до українців, так і до поляків. Брат Михайло був прихильним до української традиції, любив читати Шевченка та відвідував «Українську хату» (будинок «Промітей»). Іван навчився захоплювався польською історією, культурою, традиціями.

Саме з Іваном трапилися цікаві пригоди у довоєнні роки. Він завізав польську саморобну школу з відмінними оцінками. Був допоміжним та індивідуальним. Цікавився новинами, багато читав. Сьогодні радіоприймачі не здивують нікого, але в 30-х роках минулого століття він був дозволеною річчю. Однієї ночі собі дозволили прийти його. От і дій Іван в одній із технічних книг знайшов схему детекторного приймача, якого сам змайстрував. Часто вночі вставав і з ентузіазмом приймав, якого сам змайстрував. Часто вночі вставав і з ентузіазмом приймав, якого сам змайстрував. Часто вночі вставав і з ентузіазмом приймав, якого сам змайстрував.

25 травня 1935 року помер перший голова відродженої польської держави,

засновник польської армії – легендарний Юзеф Пілсудський. Саме з саморобного радіоприймача Іван Сікорський дізнався про державний траур та конкурс на кращий проєкт пам'ятника маршалу, який оголосив уряд країни в різних регіонах Польської держави.

Незважаючи на соціалізм більшовиків і знайомі, жарти різні, дід Іван все ж узявся до роботи, аби взяти участь у творчому змаганні. Він був упевнений у своїй силі, так тому, що мав гарно малювати.

Здійнявено не було мек, коли через деякий час його викликали до місцевої урядової повірності, аби він зайняв третє місце у престижному конкурсі.

За це острожин Іван Сікорський отримав грошову премію, за яку придбав дорогий костюм, кілька книг та подарунок рідним. Та це не було єдиним проєктом. Завдяки на те, що хлопця не мав освіти, але без відповідної знань здобув визначення уряду, за допомогою й індивідуальній йому запропонували отримати освіту на вибір в одному з трьох навчальних закладів. Після роздумів Іван обрав фельдмаршківську школу. Його навчання повністю фінансували з державної казни. Так Іван Сікорський став фельдмаршем.

Острожські діти біля школи лт. Стахура (приміщення Острожського Будинку школярів), молодіжне коло Польського Чорного Хреста після вичаєнь. В центрі Іван Сікорський у формі

Сікорські (Рівненська) Райса Михайлівна

Згодом працював у Товаристві Чорного Хреста, пройшов Другу світову війну (потрапив у полон, звільнився).

Після війни деякий час працював головою сільради в одному з сіл Острожського району. Помер і похований в селі Антонівка на Хмельниччині.

Про 1939 рік згадувала бабуся негативно. Адрок культура й поведінка радянських «назадителів» була набагато гіршою, ніж їхні попередники. «За Польщі» жилися краще, – говорила бабуся. Було все в магазині, багато культурних закладів діяло в Острозі, мова була до розмовитися без ханства й горілки. Як не дивно, прадад говорив, що «за царя» було ще краще, гроші були в ціні.

Другий брат бабусі Райс, Михайло Сікорський (1915 – 1981), також фронтовець. Але в першій дії нацистської окупації його разом з іншими хлопцями

залучили очисити місто від тіл убитих. Після чого запросили працювати в поліцію. Однак за порадою батька Михайла Сікорського він не погодився на таку пропозицію. Переказує, що прапрадад передбачливо застеріг сина: «Сьогодні твоїми судимий і дурним є царі, будеш поліційним, поведеш завтра їх на розстріл. Собачий хвіст...». Так і сталося з тими острожинцями, які пішли у поліцію. 1944 р. Михайло пішов на війну. Прийшовши з фронту, НКВД все ж викликав його на допит. Адрок злов'язь повірив, що він із поліційним прибором місто від тіл, можливо, служив у поліції. Викликали очну ставку з начальником поліції Таченком. Той підтвердив, що Михайл пропонував йти в поліцію, але він відмовився. Сікорського відпустили. Таченка згодом розстріляли.

Бабуся Райс та її сестри так довго пережили окупацію в Острозі. Пригадує, як ховалися у першій дії війни з іншими острожинцями в Новомиській церкві, проїжджали сюди із дому. У церкві займали три ящики, нікого не зачіпали. Згодом, щоб не потрапити на роботу в Німеччину, тежко працювала на маскаронній фабриці, до якої потрібно було йти ранку в село. Проте бабусю Райсу

Сікорська (Кілівська) Марія Михайлівна

Сікорська (Кілівська) Райса Михайлівна

всіх ж ящиків трічі хотіли забрати на роботу в Німеччину. Роботи обіцяли для молоді в кінематоці. Перед відправкою в Німеччину у місті Рівне розпочалися бомбардування радянськими літакми і всі острожці змовили, яка була на піддаві, розбіглася в різні кінці. Добіралося єдиний окремо до Острога. Так бабусю не віддалися відправити до Німеччини.

Іншого разу довелося співжити, припинувшись (за підказкою лікарки) хворію на туберкульоз.

У нашій сім'ї шанують пам'ять про всіх родичів. Дбайливо зберігають старі світлини, фронтові листи, документи, є навіть похоронка з фронту на прадад. Особливо найближче впробуванням дістається родина у воєнні роки, найбільше шанують День пам'яті та прищереження, День перемоги. Адрок у нашій багатовірнісній державі, як і в кожній родині, потрібна згода та порозуміння.